

Strømprisene:

– Vi må ta tilbake demokratisk kontroll over krafta

Foto: Inne Pedersen.

– Folk har ikke
tid, helse eller råd
til å vente lenger.
Tida er inne for
tannhelsereform.

Foto: Inne Pedersen.

Likestillingsbarometer:

Hvordan står det egentlig til i «verdens mest likestilte land»?

Leder:

“Nå har vi muligheten til å gjenreise den folkelige kampen for kontroll over krafta.” Marie Sneve Martinussen, leder i Rødt

Barnehage:

“Hvis barnehage er næringsliv, er omsorgen for ungene våre selve råvaren.” Hege Bae Nyholt, stortingsrepresentant

Marie Sneve Martinussen
Leder i Rødt

Rødt er kraft-utfordreren

Leder

På kort tid har det norske politiske landskapet endret seg kraftig etter at Ap- og Sp-regjeringen brøyt sammen, og Ap dannet en enda mindre mindretallsregjering. Grunnen til at dette skjedde er at Arbeiderpartiet vil gjennomføre deler av EUs fjerde energimarkedspakke før valget sammen med Høyre. Det er en dårlig start. På den positive siden er vi nå i en ny parlamentarisk situasjon på Stortinget. I dette bildet er Rødt en utfordrer. Vi har ikke vært en del av regjeringa eller flertallet denne perioden og er dermed et alternativ både til Høyre og FrP og til at vi fortsetter som i dag.

Nå har vi muligheten til å gjenreise den folkelige kampen for kontroll over krafta. Rødt har utfordret alle partiene som er mot fjerde energimarkedspakke til å gå i allianse i denne saken, for mer demokratisk kontroll og forplikte oss til å jobbe for veto og ikke gi etter for de EU-lojale partiene om å underlegge Norge EUs fjerde energimarkedspakke. Velgerne må få avgjøre. Med et sterkt Rødt og en maktbalanse som ikke gir Ap og Høyre trumfkort, kan vi løsne båndene til det dysfunksjonelle europeiske kraftmarkedet.

Med et Rødt, som er så stort og sterkt at vi ikke er til å komme utenom, kan vi få en ny dynamikk der vi kan drive fram en ny politikk for å sikre demokratisk kontroll over viktige samfunnsområder – som krafta. Norge er rikt på ressurser som kan brukes til det beste for fellesskapet. Vi har et fantastisk utgangspunkt dersom vi sikrer den nasjonale, demokratiske kontrollen over ressursene våre. Vi må ha en kraftpolitikk der vi sikrer at norsk vannkraft går til norsk industri til norske priser. Slik kan vi danne grunnlaget for å få til en grønn, industripolitisk offensiv.

Regjeringa kan også vente press fra Rødt når det kommer til å få ned forskjellene, med skatteuttak for arbeidsfolk, og mer til pensjonister og andre utenfor arbeidslivet, sånn at folk flest sitter igjen med mer. Vi vil tette hullene i velferden og sikre gode og likeverdige tilbud der folk bor, både i by og bygd, uansett hva du har på konto. Vi forventer også at tannhelseutvalgets utredning følges opp, så vi kan drive fram en ordentlig tannhelsereform. Vi kan sette i gang mye allerede før valget. Det viser kappløpet som er i gang innenfor kraftpolitikken.

Rødt er klare.

Rødt Nytt

Redaktør:
Brage Aronsen
brage@roedt.no
E-post:
roedt@roedt.no
Telefon: 22 98 90 50
Konto: 7874 05 56478

ISSN: 1504-7660 (avis)
1504-7679 (pdf)
Trykkeri: Nr1Trykk
Utgiver: Rødt
Storgata 33C
0184 Oslo

Strømmens politiske sprengkra

Storingsrepresentant: Sofie Marhaug er nestleder og energipolitisk talsperson i Rødt. Foto: Ihne Pedersen.

Kraftpolitikk

Brage Aronsen brage@roedt.no

– Norge produserer mer strøm per innbygger enn alle andre land i verden, foruten Island. Krafta er en av våre viktigste felles ressurser. Derfor mener Rødt at vi skal ha demokratisk kontroll over prisene, sier Sofie Marhaug.

Arbeiderpartiet og Senterpartiet klarte ikke å enes om tre direktiver fra EUs fjerde energimarkedspakke. Dermed endte kraftsaken med å sprengte Ap/Sp-regjeringa. Vi tok en prat med energipolitisk talsperson i Rødt, Sofie Marhaug, om strømpriser, EUs kraftmarked og om hvorfor kraftpolitikken er så eksplosiv.

– De høye strømprisene er en av de største endringene av det norske samfunnet på lang tid, sier Marhaug.

– Konkurransefortrinnet vårt går tapt og samfunnskontrakten brytes når de offentlig eide kraftressursene ikke kommer alle til gode til en rimelig pris. Det er grunnen til at denne saken engasjerer så sterkt.

Krever stopp i suverenitetsavståelse

Rødt er enig med Sp i at Norge burde sagt nei til de tre direktivene fra EUs fjerde energimarkedspakke som Arbeiderpartiet nå har innført. Men Marhaug mener den fjerde energimarkedspakken må vurderes samlet.

– Bit for bit avgir Norge makt og suverenitet til EU, og utvider EØS-avtalens virkeområde på energifeltet. Det må det bli slutt på.

– Fornybardirektivet er ikke ukontroversielt, slik det stadig hevdes. Av de tre direktivene er det fornybardirektivet vi har størst problemer med. Det blir mer press på naturen når EØS-retten får makt over systemet for behandling av saker om kraftutbygging. Helt konkret settes det en tidsfrist for saksbehandlingen av kraftutbygging. Det kan være dårlig nytt der det er konflikt med naturverdier og det kan være behov for tilleggsutredninger.

– Heller ikke for industrien er fornybardirektivet av det gode. Vi blir pålagt å fortsette ordningen med opprinnelsesgarantier, som Jonas Gahr Støre selv har kalt absurd. Kort fortalt selger norske

kraftselskaper papirgarantier til høystbydende internasjonalt om at de «bruker» deres fornybare vannkraft. Om norsk industri skal deklare sine produkter som produsert på fornybar energi, må de overby utenlandsk industri som forsøker å grønnvaske sin bruk av kull- og gasskraft. Selv om industrien ligger rett ved kraftverket. Vi vil la all norsk industri få deklareret sin strøm som fornybar, basert på den fysiske kraftmiksen, uten kostnad. Arbeiderpartiet lovet å fjerne ordningen, men bryter løftet sitt for å tilfredsstille EU.

Deler av miljøbevegelsen mener Fornybardirektivet er helt nødvendig klimapolitikk?

– Det er ikke nødvendig klimapolitikk å øke presset på norsk natur. Vi er nok det landet i Europa som har ofret mest natur for fornybar energi allerede, så vi må forvalte den energien vi har bedre først. Å tillate grønnvasking av utenlandsk industri, og svekke egen konkurransevne gjennom salg av opprinnelsesgarantier, er heller ikke god klimapolitikk. Men hvis man bruker handlingsrommet og får noen unntak, er det mye i fornybardirektivet som kan innføres uten problemer.

Norgespris vs. makspris

Etter at Senterpartiet forlot regjeringa har Arbeiderpartiet lovet at de ikke vil innføre resten av EUs fjerde energimarkedspakke denne stortingsperioden «på grunn av ustabilitet i de europeiske kraftmarkedene».

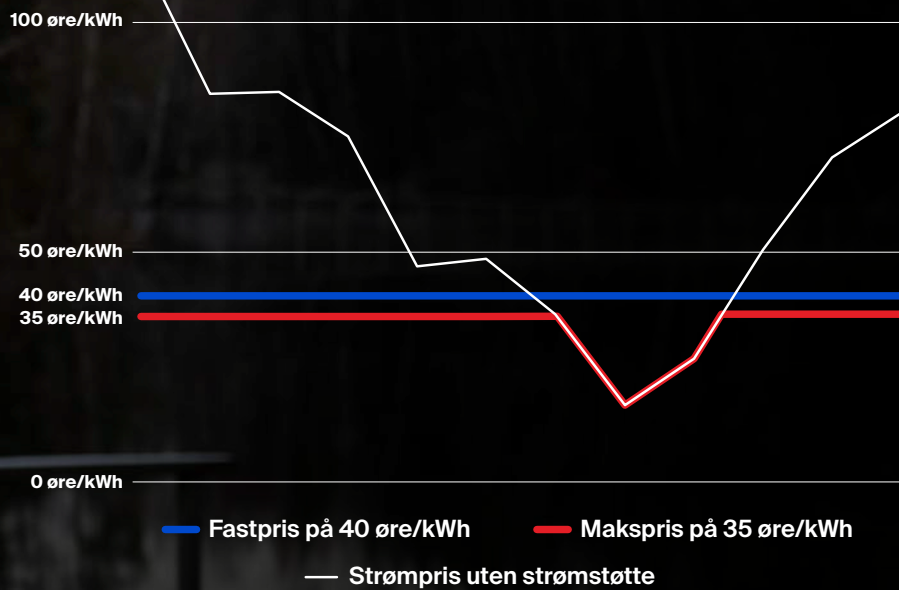
Er ikke dette en kjempeseier for de som har advart mot tettere integrering av norsk kraft i EUs kraftsystem?

– Det er en slags seier, men bare fordi det er en god start. Å si nei til flere direktiver og forordninger er en forutsetning for å regulere eksporten, sette en makspris og prioritere strengere hva vi bruker krafta vår på. Hvis vi virkelig skal lukke døra for mer markedsstyring og tettere tilknytning til EUs kraftsystem, må det legges ned veto. Helst i vår, noe Rødt foreslår på Stortinget.

Rødt har også vært lunkne til den nye Ap-regjeringas siste tiltak for å få strømprisene under kontroll. Men er ikke fast strømpris på 40 øre per kilowattime, den såkalte Norgesprisen, en variant av den maksprisen Rødt har etterlyst?

– Det er flere problemer med Norgesprisen, som

Hva er forskjellen på fastpris og makspris?

Eksempelet er basert på gjennomsnittlig strømpris i No1 i 2024

er en utvidet form for strømstøtte. Den er fortsatt en indirekte subsidie av kraftselskapene, som stadig får ta skyhøye priser på spotmarkedet, som staten kompensere. Rødt vil heller begrense prisen kraftselskapene tar for kraft i Norge.

– Vårt forslag om makspris ville vært et tak. Strømmen ville aldri vært dyrere enn tre ganger det den koster å produsere. Den effekten får vi ikke med Arbeiderpartiets fastpris.

– Norgesprisen hjelper heller ikke næringslivet som mister konkurransefortrinnen. Den kan til og med gi dem høyere pris, fordi det handles mindre kraft på børsen bedriftene fortsatt er tvunget til å handle på.

Vindkraft er ikke løsninga

Arbeiderpartiet ønsker å bygge ut mer vindkraft for å få ned strømprisene. Marhaug har ingen tro på at dette er noen bærekraftig løsning.

– Rødt er først og fremst mot vindkraft fordi det nesten alltid medfører inngrep som industrialiserer viktige natur- og friluftsområder. I tillegg er det lite trolig at vindkraft vil sikre oss stabile, lave priser. Skal vi få lavere strømpriser gjennom økt tilbud, må vi doble kraftoverskuddet. Det er urealistisk, når vi også skal bruke strømmen vår til å kutte utslipp og skape flere jobber. Det må heller tas strukturelle grep når det gjelder prissettingen og krafteksporten hvis målet er å få ned strømprisene.

FrP-leder Sylvi Listhaug har vært ute flere ganger med krav om tiltak for å få ned de høye strømprisene. Men Rødt mener FrP ikke er til å stole på i kraftpolitikken?

– FrP ga oss nye utenlandkabler som de visste ville øke strømprisen sist de var i regjering. Samtidig sa de at vi som advarte mot prisstigning, kom med konspirasjonsteorier. Det var også deres statsråd, Terje Søviknes, som nå er nestleder i FrP, som tok oss inn i ACER og innførte tredje energimarkedspakke.

– FrP er heller ikke til å stole på her og nå. Listhaug kan ikke gi noen garanti for at Frp ikke vil gå i regjering med Høyre, selv om de innfører fjerde energimarkedspakke. FrP har også foreslått å bygge ut og elektrifisere oljefeltet Wisting i Barentshavet i denne stortingsperioden, selv om det vil by på mange av de samme problemene som elektrifiseringen av Melkøya. Og lokalt, i kommuner som Porsanger og Nordreisa i Nord-Norge, er FrP pådriver for vindkraftutbygging.

Den tydeligste motstemmen i kraftpolitikken

Hvordan ser Rødts kraftpolitikk ut sammenliknet med de andre partiene?

– Rødt vil ha nasjonal, demokratisk kontroll over kraftpolitikken. Gjennom 100 år har vi bygd landet på rimelig tilgang på vannkraft, til nytte for folk og verdiskaping over hele landet. I dag har Norge forlatt denne politikken. Norge produserer mer strøm per innbygger enn alle andre land i verden, foruten Island. Om vi kun ser på fornybar kraft er vi over dobbelt så store som tredjeplassen på lista. Men dette er ikke gudegitt. Det har medført store naturinngrep og kostnader som er tatt av fellesskapet.

– Derfor mener vi at det må være offentlig kontroll på prisene, statlige retningslinjer for prioritering av nytt forbruk og regulering av krafteksporten. Strømmen kan ikke sløses bort, eller selges til høystbydende på børsen. Og vi må si at tiden for store naturinngrep fra vind- og vannkraftutbygging er forbi.

– Det at Rødt klarer å kombinere disse standpunktene gjør oss til den tydeligste motstemmen i kraftpolitikken. Senterpartiet er for eksempel tilhengere av mer vindkraftutbygging og utbygging av vernede vassdrag. Fremskrittspartiet vil fortsette med dagens kraftbørs og markedsløsninger i strømpolitikken, selv om vi kan bli enige om en del annet.

Hva slags rolle kommer kraftpolitikken til å spille fram mot valget?

– Strømprisene har preget hele denne stortingsperioden. Det er en fundamental endring av landet vårt å få stadig høye strømpriser, som vi har nå. Derfor tror jeg mange vil tenke på partienes strømpolitikk når de stemmer i høst. Om høyresida vinner, vet vi at Høyre og Venstre ivrer for å gi mer makt til ACER og EU over prisene, krafteksporten og flere deler av norsk strømpolitikk. På venstresida er partiene enige om å ikke gjøre det neste periode. Men for at kravene om prioritering av krafta, stans i naturnedbygging, innenlands makspris og veto mot EUs fjerde energimarkedspakke skal vinne gjennom, trengs et sterkt Rødt.

Rødt Norge rundt

Bergen:

Overnattingsforbud ulovlig

Statsforvalteren i Vestland slår fast at byrådets forslag om overnattingsforbud i Bergen var for dårlig utredet og dermed ulovlig.

– Fremover forventer jeg at byrådet opptre langt mer ryddig, sørger for tilstrekkelig utredning av saker og sakenes konsekvenser, og følger både parlamentariske spilleregler og norsk lov, sier gruppeleder for Rødt, Mailiss Solheim-Åkerblom til Bergens Tidende.

Kragerø:

– Svekker lokal-demokratiet

Kragerø-ordfører Charlotte Therkelsen meiner dårleg kommuneøkonomi svekkar lokaldemokratiet. I oktober i fjor kom Kragerø kommune i Telemark inn på Robek-lista. Det betyr at kommunen må ha statleg godkjenning for låneopptak og andre økonomiske disponeringar.

– I praksis blir det forslag frå administrasjonen som statsforvaltaren godkjenner som styrer, ikkje lokalpolitikarane. Det er umyndiggjerande, og på sikt kjem det også til å slite på lokaldemokratiet, seier Therkelsen til Nationen.

Risør:

Bekymret for lang skolevei

Rødt er bekymret for elevene i Agder etter at fylkestinget nylig behandlet ny skolestruktur i fylket. Det skriver Aust-Agder Blad.

– Det vil være mange elever med svake karakterer som blir sittende veldig lenge på bussen. Hvordan blir det da med gjennomføringsevne, lokalsamfunn, næringsliv og psykisk helse? spør fylkestingsrepresentant Lisbet Raanes Hansen.

Trondheim:

– Skinnfrihet med fritt brukervalg

Trondheim kommune innfører fritt brukervalg i velferdstjenestene etter at bystyret behandlet saken i slutten av januar. Avisa Nidaros melder om sterke protester fra venstresida.

– Denne friheten er bare et skinn. Det er som om jeg skulle sagt til ungene mine: «Hva vil dere få servert brokkolien i? Blå eller grønn bolle?» sier bystyreprerentant Magni Fjørtoft Svarstad til Nidaros.

Barnehage

Hege Bae Nyholt er stortingsrepresentant og leder av Utdannings- og forskningskomiteen.

Nok syting fra barnehagebaronene

Er det ikke herlig når direktøren for den kommersielle barnehagekjeden Norlandia og NHO Geneo-direktøren stiller diagnosen på norske barnehager, direkte inne fra NHOs årskonferanse? «Hvorfor skal det være annerledes for barnehager enn de andre delene av næringslivet?», spør Norlandia-direktør Voldsnes retorisk. Som barnehagelærer gjennom 17 år, og nå stortingspolitiker som virkelig har prøvd å få et rødgrønnt barnehageforlik, har jeg noen svar:

1. Hvis barnehage er vanlig næringsliv, er omsorgen for ungene våre selve råvaren. Hvis du skal tjene stadig mer penger på den, må du gi mindre av den, mer effektivt. Sånn er kapitalismen. Men sånn fungerer det ikke i barnehagen. En ansatts fang kan ikke deles på uendelig mange. Barna kan ikke dresseres til å gråte mindre, sånn at de klarer seg med mindre trøst. Ei heller kan de spise fortere eller sove lengre blunder for å «effektivisere» tiden de krever omsorg og oppmerksomhet, og slik kutte kostnader for Norlandia-konsernet.

2. Skattebetalerne og foreldrene betaler hele regninga, hver dag, hver måned. Loven sier at alle disse pengene skal komme barna i barnehagen til gode. Så peker Voldsnes på at «penger fra salg av eiendom» ikke er penger tjent på barnehagedriften. Det er jo bare eiendom, må vite. Men fakta er at det ikke hadde eksistert noen eiendommer å selge, hadde det ikke hadde vært for billige tomter, tungt subsidierte Husbanklån, tilskudd til å betjene gjelda og at kommune og foreldre finansierer hele barnehagedrifta. Så når eierne av de store kjedene har tatt ut minst 11,5 milliarder på salg av de samme eiendommene, er dette penger de har tatt fra barna, foreldrene og skattebetalerne. Det er et dobbelt ran, og burde vært ulovlig.

3. Norlandia er verst i klassen. Eierne av barnehagene, brødrene Adolfsen, solgte byggene for 2,7 milliarder kroner. Siden da er byggene kjøpt og solgt i det internasjonale finansmarkedet to ganger. De som eier byggene nå, skrur opp husleiene, og taper barnehagene for driftsmidler på den måten.

Det finnes masse folk i dette landet som driver barnehage fordi de elsker det, og som bruker de pengene de får på det de skal. De burde få mer, og burde slippe å gå med i dragsuget til Voldsnes og Norlandia. Det var den opprinnelige ambisjonen med barnehageforliket, og jeg skulle ønske den sittende regjeringa hadde stått ved den. I stedet for har vi fått et barnehageforlik som gir kommunene lite rom til å satse på og prioritere kvalitet, uten at de må være redde for å bli saksøkt av Adolfsen og co. Jeg kan ikke se at dette er til ungenes beste.

– Når det offentlige svikter blir lommeboka avgjørende for hva slags helsehjelp kvinner får

Kommersialisering: Det er sterk vekst i kommersielle helseaktører som retter seg spesielt mot kvinnehelse. Foto: Ihne Pedersen.

Kvinnehelse

Brage Arosen brage@roedt.no

– Skal vi sikre likeverdige helsetjenester for alle, også kvinner, må vi ta et oppgjør med privatiseringa av kvinnehelse, sier Seher Aydar.

Aydar er stortingsrepresentant, førstekandidat i Oslo og helsepolitisk talsperson i Rødt. Hun mener kvinnehelse må løftes på den politiske dagsordenen fram mot valget.

– Skjevheter i både medisinsk forskning og utformingen av helsetjenestene gjør at vi ikke har likeverdige helsetjenester for kvinner og menn i Norge. Mange kvinner har udekkede behov på grunn av manglende tilbud i den offentlige helsetjenesten. Gjennom systematisk nedprioritering av kvinnehelse har den offentlige helsetjenesten skapt grobunn for kommersielle aktører. De kommersielle finner et marked i hullene i velferdsstaten.

– For typiske kvinnelidelser som vulvasykdommer og lipødem er tilbudet i det offentlige helsevesenet så dårlig at den eneste reelle muligheten mange kvinner har er å søke hjelp i det private markedet. Det finnes ikke noe behandlingstilbud til kvinner med lipødem i det offentlige, mens flere kommersielle klinikker tilbyr behandling til de som kan betale for seg, sier Aydar

Kjønnsforskjeller vektlegges ikke nok

I 2021 satt regjeringa ned et kvinnehelseutvalg som skulle se på kjønnsforskjeller innen helse og utarbeide en oppdatert oversikt over kvinners helse i Norge. Det var den første offentlige utredningen om kvinners helse siden 1999.

– Kvinnehelseutvalget konkluderte med at kjønnsforskjellene ikke i stor nok grad har fått betydning for utformingen av helsetjenestene våre, og at resultatet er at det er store kunnskapshull om kvinners helse og at mange kvinner får mangelfull oppfølging for sine helseproblemer.

– Dette er bakgrunnen for den eksplosive veksten i kommersielle tilbud spesielt innrettet mot kvinnehelse. De kommersielle klinikkene etablerer seg der det offentlige ikke dekker behovene. Samtidig forsvinner stadig mer arbeidskraft og kompetanse ut av den offentlige helsetjenesten og over til de private klinikkene.

– Høyresida snakker om «å slippe alle gode

Stortingsrepresentant: Seher Aydar sitter Helse- og omsorgskomiteen på Stortinget. Foto: Ihne Pedersen.

krefter til», men realiteten er at det offentlige helsevesenet taper i konkurransen mot de kommersielle aktørene som skummer fløten og legger ansvaret over på offentlige når komplikasjonene oppstår. Siden de dreier handlinga dit det er penger å hente, taper de også det offentlige for menneskelige ressurser som trengs. Resultatet er at størrelsen på lommeboka blir avgjørende for hva slags helsehjelp kvinner får.

– I Kvinnehelsestrategien som regjeringa la fram i fjor høst nevnes ikke privatisering med et ord. Det viser at politikerne ikke tar problemene knyttet til kommersialisering av kvinners helse på alvor, sier Aydar.

Krever økt satsing på kvinnehelse

Den offentlige helsetjenesten har lenge lidd under en dramatisk mangel på arbeidskraft. Ifølge tall fra Helsedirektoratet var mangelen i 2024 estimert til 13.800 personer.

– Rødt er opptatt av sikre at alle kvinner, uansett økonomi og bosted, får den helsehjelpen de har behov for. Skal vi lykkes med dette må vi samtidig sørge for bedre arbeidsvilkår for sykepleiere, helsefagarbeidere, gynekologer og jordmødre, slik at den offentlige helsetjenesten blir et godt og attraktivt sted å jobbe.

– I vårt alternative budsjett setter Rødt av 143 millioner kroner til forskning og tiltak innen kvinnehelse og reproduktiv helse, hvorav 70 millioner er øremerkede midler til en styrking av behandlingstilbudet for kvinnespesifikke lidelser i sykehusene. I tillegg kommer styrking av føde- og barselstilbudet. En slik satsing er nødvendig dersom vi skal unngå en systematisk nedprioritering av halve befolkningas helse.

– Tida er overmoden for en ordentlig tannhelsereform

Tenna er en del av kroppen: Rødt vil likestille tannhelse med øvrige helsetjenester. Foto: Storyblocks.

Tannhelse

Brage Aronsen brage@roedt.no

– Hos fastlegen får vi frikort, men hos tannlegen er det bankkortet som gjelder. Rødts mål er at det ikke skal koste mer å gå til tannlegen, enn det gjør å gå til fastlegen, sier Rødt-leder Marie Sneve Martinussen.

Statistisk Sentralbyrås levekårsundersøkelse fra 2024 forteller at 329.000 personer oppgir at de ikke har råd til å gå til tannlegen. Tannlegeforeningen har ropt varsko om at økningene i tannskader primært rammer mennesker med dårlig økonomi.

– Når folk må droppe tannlegebesøket, ta opp forbrukslån for å betale regninga, opprette spleis, eller være prisgitt at noen trår til der staten svikter, viser det at vi har et stort hull i velferdsstaten. I en velferdsstat skal ikke folk være avhengige av veldedighet for å få helsehjelp. Det er det offentliges ansvar, sier Martinussen.

– Det kan ikke være økonomien som bestemmer om du har råd til friske tenner. Tannhelseproblemer gir smerter, ernæringsproblemer og kan føre til hjerte- og karsykdom. Det finnes ingen logiske eller medisinske grunner til å holde tennene utenfor velferden.

– Rødt vil likestille tannhelse med andre helsetjenester. Når tennene ikke behandles som en del av kroppen, legges det i praksis opp til at forskjellene i samfunnet kommer til uttrykk i befolkningas tannhelse.

Inviterer til tannhelseforlik

Det regjeringsoppnevnte Tannhelseutvalgets la i fjor høst fram sin rapport *En universell tannhelsetjeneste*. Der går utvalget blant annet inn for at alle skal ha rett til nødvendige tannhelsetjenester, og foreslår å utvide dagens frikort for helsetjenester til å omfatte egenandeler for nødvendige tannhelsetjenester. Med eget frikort for tannhelsetjenester som en overgangsordning.

– Vi har ekspertene med oss på laget. Og på Stortinget er det nå et stort flertall som har gått til

valg på å sidestille tennene med resten av kroppen og gjøre tannhelsetjenester tilgjengelig for alle. Alle forutsetninger er til stede for å skape bevegelse i denne saken, sier Martinussen.

– Folk har ikke tid, helse eller råd til å vente lenger. I tillegg til de 329.000 personene som oppgir at de ikke har råd til å gå til tannlegen, finnes det usynlige køer i dagens tannhelssystem, med folk som aldri får behandlinga de trenger.

– Rødt har tatt initiativ til et tannhelseforlik, der vi har invitert alle partiene på Stortinget for å diskutere hva vi kan bli enige om, og ta grep slik at tannlegeregninga blir lavere for folk flest.

Har planen klar

Anslagene for hvor mye det vil koste å innføre gratis tannhelse spriker, men det vil kunne koste rundt 13-14 milliarder kroner. Rødt har foreslått en plan for å fase inn gratis tannhelse over flere år.

– I vårt alternative statsbudsjett setter vi av 3,3 milliarder til å starte innfasingen av eget frikort for tannhelse og innføre gratis tannregulering til alle barn i tråd med anbefalingene fra tannhelseutvalget. Vi går inn for at staten skal dekke 40 % av kostnadene over 2 500 kroner. Rundt 200 000 personer, eller 6 % av den norske befolkninga, har særlig høye tannhelseutgifter, med et gjennomsnitt på 25 000 kroner. Vårt forslag ville altså gitt betydelige kutt i regningsbunken for en stor andel nordmenn.

Rødt har også lagt fram beregninger som viser at en gradvis opptrappingsplan for selskapsskatten over noen år ville gitt mer enn nok inntekter til nye, store velferdsreformer, som full finansiering av gratis tannhelse. Siden 2013 har selskapsskatten blitt redusert fra 28 til 22 prosent I 2025 beløper det seg til et bortfall av skatteinntekter på hele 27 milliarder kroner, ifølge tall fra Finansdepartementet.

– Hvert prosentpoeng økt selskapsskatt er anslått å gi 4 milliarder kroner i økte skatteinntekter. En slik opptrappingsplan kan derfor gi økte inntekter på totalt 24 milliarder kroner. Det ville i hovedsak vært selskaper med store millionoverskudd som ville betalt mer skatt, ikke små og mellomstore bedrifter.

Rødt-leder: Marie Sneve Martinussen. Foto: Ihne Pedersen.

Viktig fram mot valget

Tannhelse og kampen for en tannhelsereform er en av Rødts hovedsaker foran høstens valg. Martinussen tror velgerne, særlig på venstresida, er i ferd med å miste tålmodigheten.

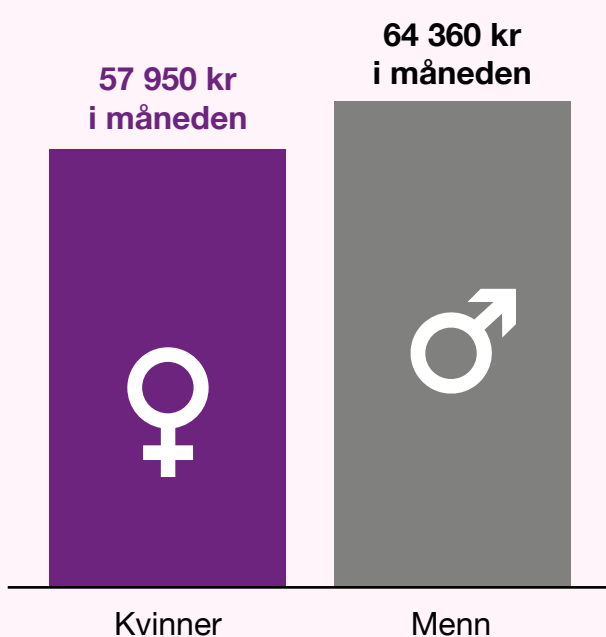
– Et av Høyres valgløfter å ikke prioritere tannhelsereform i neste stortingsperiode. Men vi kan ikke la dem stå i veien for en reform som kan gjøre folks liv og hverdag bedre. Foran forrige stortingsvalg gikk alle de rødgrønne partiene til valg på ulike varianter av forslaget om billigere tannhelse. Til tross for valgløfter og at Hurdalsplattformen slo fast at regjeringa «ønsker en gradvis utvidelse av den offentlige tannhelsetjenesten med mål om å likestille den med andre helsetjenester», har pengene uteblitt fra budsjettene. Nå må det snart skje noe.

– Tannhelse kommer til å være en av sakene vi legger på bordet i eventuelle forhandlinger etter valget. Tannhelseutvalget sier at det foregår en endring i det private tannhelsemarkedet, med en rask utvikling fra enmanns- og tannlegeeide klinikker til kjeder og større grad av internasjonalt eierskap. Det viser at det haster å få kontroll over sektoren, i tillegg til at det haster med å sikre befolkningen rett til nødvendig helsehjelp, også når det kommer til behandling av munnen, sier Martinussen.

Likestillingsbarometer

Hvordan står det egentlig til med likestillingen i «verdens mest likestilte land»? I anledning kvinnedagen 8. mars har vi undersøkt hva de nyeste tallene forteller oss om forskjellene mellom kvinner og menn i Norge.

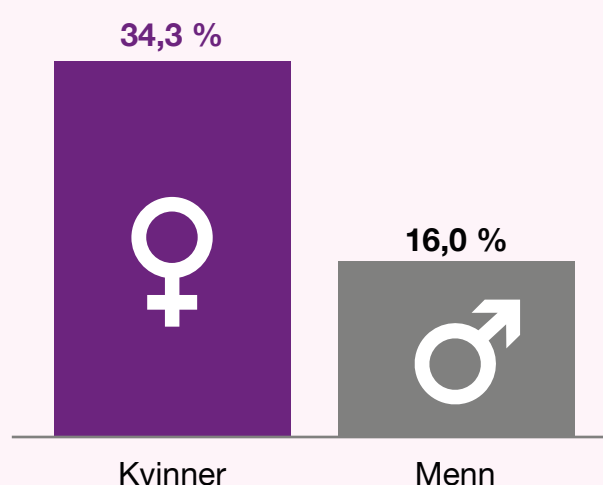
Gjennomsnittslønn for heltidsansatte

Heltidsansatte menn har omtrent 10 % høyere lønn enn heltidsansatte kvinner. Menn hadde i gjennomsnitt en lønnsvekst på 5,4 % fra året før i fjor. Kvinners lønnsvekst var på 5,1 %.

Tall fra 2024. Kilde: Lønn, SSB

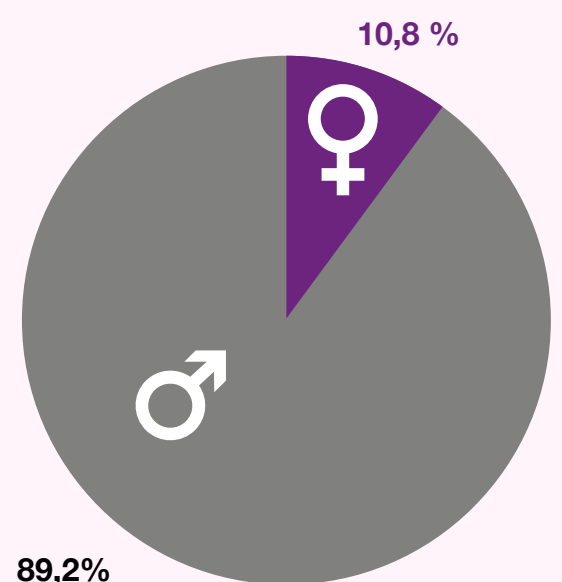
Syssette som jobber deltid

Langt flere kvinner enn menn jobber deltid, mange av dem ufrivillig. Det gir lav inntekt, dårlig pensjon, mindre forutsigbarhet og hindrer økonomisk uavhengighet.

Tall fra 2023. Kilde: Indikatorer for kjønnslikestilling i kommunene, SSB

Kjønnsfordeling blant næringslivsledere

Diagrammet viser andelen kvinnelige og mannlige daglige ledere i norske allmennaksjeselskap (ASA). For vanlige aksjeselskap (AS) er andelen kvinnelige daglige ledere 17,5 % og andelen mannlige 82,5 %. Andelen kvinnelige styrerepresentanter i ASA er på 43,9 %.

Tall fra 2024. Kilde: Styre og leing i aksjeselskap, SSB

Partnerdrap utgjør en fjerdedel av alle drap i Norge

Partnerdrap er et alvorlig samfunnsproblem, men drapene kommer sjelden uten forvarsel. I syv av ti tilfeller er det registrert partnervold før drapet. I fem av ti tilfeller er det registrert mer enn fem voldsepisoder.

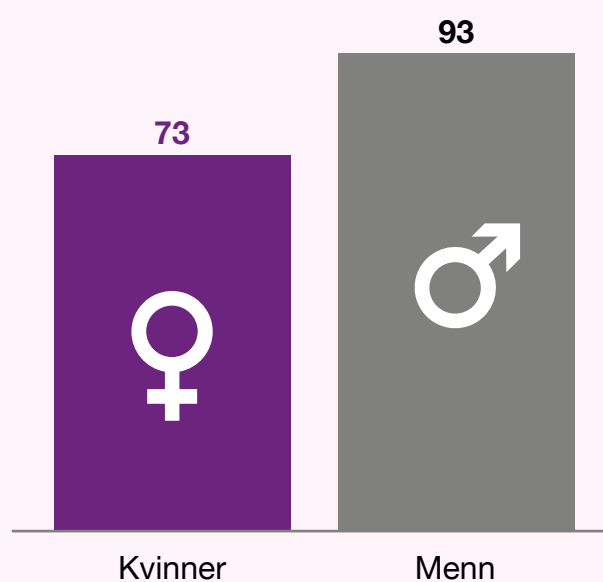
Tall fra 2021. Kilde: Krisesentersekretariatet

Kvinner gjør mer ubetalt arbeid

Siden 1970-tallet har kvinner redusert tida brukt på husarbeid med 2 timer og 51 minutter. På 50 år har menn hatt en liten økning i tiden brukt på husarbeid, men kjønnsforskjellene er fortsatt tydelige i hjemmet. Kvinner i aldersgruppen 16-74 år bruker omtrent en tredjedel (34%) mer tid på husarbeid enn menn i løpet av en gjennomsnittsdag.

Tall fra 2024. Kilde: Tidsbruksundersøkelsen, SSB

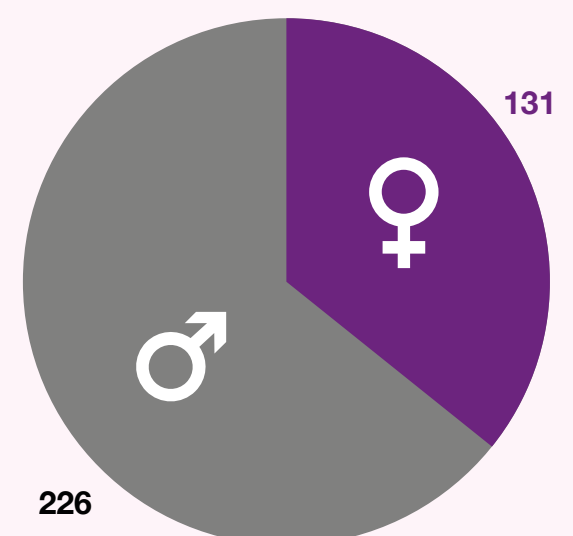
Stortingsrepresentanter

Aldri før har det vært flere kvinnelige stortingsrepresentanter enn etter forrige stortingsvalg. Likevel er det langt igjen før vi kan snakke om noen likevekt i maktas korridorer. Kvinneandelen blant de valgte stortingsrepresentantene er 45 %.

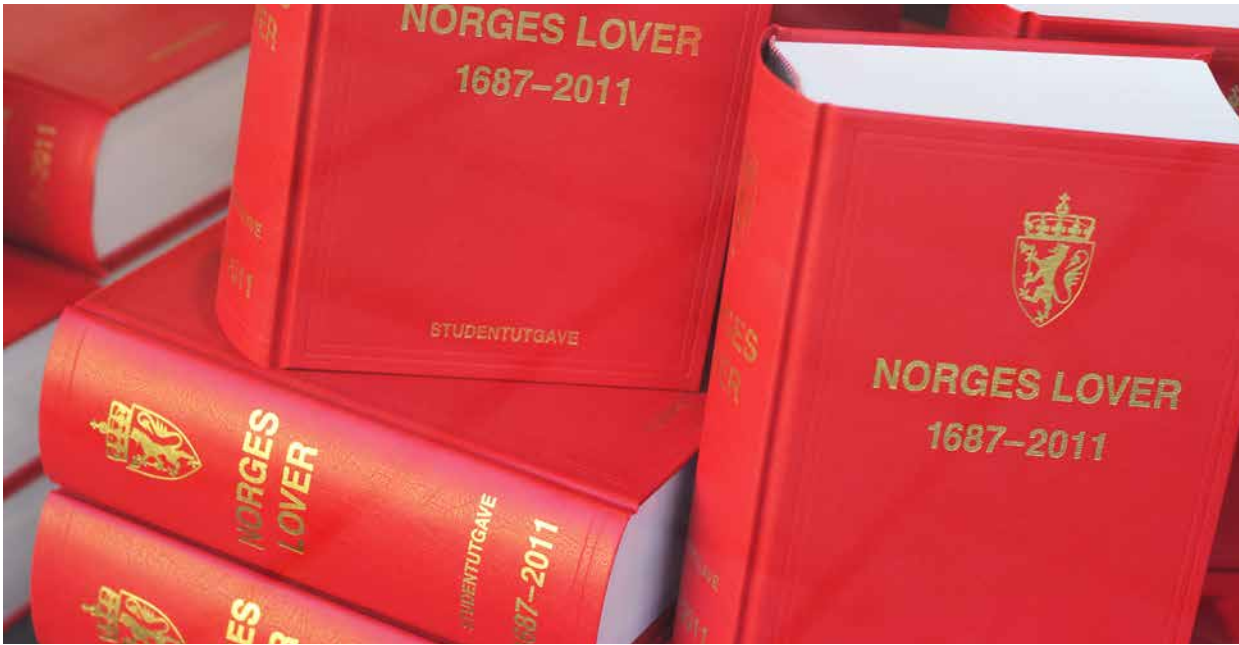
2021-2025. Kilde: Stortinget

Ordførere

Antall kvinnelige ordførere etter sist lokalvalg er 131, mot 226 mannlige ordførere. Det er en økning i kvinnelige ordførere på 8,4 prosentpoeng fra åtte år før. Andelen kvinnelige representanter i kommunestyrene er på 41 %.

2023-2027. Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, kandidater og representanter, SSB

Klassejustis: NRK har avdekket at folk med dårlig råd straffes hardere enn folk som tjener bedre. Foto: Brage Aronsen.

– Skal ikke slippe lettere unna fordi du har dress fra Armani

– Vi kan ikke akseptere at det i Norge anno 2025 ikke er reell likhet for loven, og at noen kommer bedre ut enn andre i rettssystemet fordi de har bedre råd, advokater eller bedre nettverk.

Det sier stortingsrepresentant Tobias Drevland Lund til NRK etter å ha lest historien om to menn som ble dømt for å ha kjørt i ruspåvirket tilstand. Begge ble tiltalt etter samme lovparagrafer, og ingen av dem er tidligere dømt for ruspåvirket kjøring. Likevel måtte arbeidsløse Frank i fengsel, mens Jacob, som har stor formue og dyrere bil, slapp unna med 30 timers samfunnsstraff og en bot på 35.000 kroner.

NRK mener de to sakene illustrerer et klasseskille de har oppdaget etter å ha analysert 9000 tingrettsdommer: De som tjener lite får hardere straffer enn de som tjener mye. Undersøkelsen viser også at menn får strengere straffer enn kvinner for de samme forbrytelsene.

– Det går som regel mest negativt ut over de som har minst fra før, eller de som tilhører mer utsatte grupper. Det skal ikke være sånn at du slipper

Storingsrepresentant: Tobias Drevland Lund er justispolitisk talsperson i Rødt. Foto: Ihne Pedersen.

lettere unna straff fordi du kjører en svindyr Audi eller har på deg en dress fra Armani, sier Lund, som er justispolitisk talsperson i Rødt.

Lund mener det er nødvendig med en full gjennomgang av avsagte dommer, og sier han vil kreve svar fra justisminister Astri Aas-Hansen (Ap) på spørsmålet om hvordan domstolene skal begrense forskjellsbehandlingen.

– Dømmer folk til fattigdom

– Alvorlig syke blir ikke godt nok ivaretatt med dagens system, sier Mímir Kristjánsson.

I begynnelsen av februar fortalte TV2 om kreftsyke Pia Olsruds møte med dagens sykelønnsordning. Hun hadde brystkreft med spredning, og slet med store senskader etter behandlingen. Etter ett år hadde hun brukt opp retten til sykepenginger og måtte over på Arbeidsavklaringspenger (AAP). Da ble inntekten hennes betraktelig redusert, og hun følte seg tvunget tilbake i full jobb før hun var frisk.

– Når vi setter en grense for Pia og andre som er alvorlig syke, så dømmer vi dem til fattigdom og skyver dem lenger ut av arbeidslivet, sier Kristjánsson til TV2.

– Pia og de fleste andre i hennes situasjon vil tilbake til arbeidslivet. De trenger bare litt mer tid. Da er det dumt å sette dem på AAP, som for mange er et slags forberedelsesløp til uføretrygd, og å ta fra dem masse penger.

Kristjánsson forklarer at Rødt vil etablere en såkalt «tidskonto», som gjør det mulig spre sykedagene utover og for eksempel være sykmeldt 50 prosent i to år.

Storingsrepresentant: Mímir Kristjánsson sitter i Stortingets arbeids- og sosialkomité. Foto: Ihne Pedersen.

– Vi kan ikke tvinge folks helse inn i et rigid system. Det må være noe rom for å tilpasse etter den enkeltes behov.

I tillegg ønsker Rødt å åpne for at man skal kunne få et fratrekk hvis man må stå lenge i kø for å vente på behandling.

– I dag kan folk stå månedvis i helsekø fordi staten mangler kapasitet. Det er urettferdighet at ventetiden går utover folks rett til sykepenginger, sier Kristjánsson til TV2.

Storingsrepresentant: Sofie Marhaug. Foto: Peter Mydske/Stortinget.

– Frekk strømløff fra FrP

Rødts energipolitiske talsperson Sofie Marhaug beskylder Fremskrittspartiets tidligere statsråd Ketil Solvik-Olsen for å «retusjere» historien om de galopperende strømprisene. Hun hevder han fraskriver Fremskrittspartiet ansvaret, etter at partiets energiministre i Erna Solbergs regjering tok avgjørelser som har vært med på å gi oss høyere strømpriser.

– FrP har hatt en statsråd som har sagt rett ut at vi skal ha høyere strømpriser i Norge, og at vi derfor skal bygge flere kabler, sier Marhaug til Børsen.

Hun viser til en artikkel fra 2013 der daværende energiminister Tord Lien (Frp) uttaler at han ønsker dyrere strøm i Norge for å gjøre det lønnsomt å bygge ut fornybar energi her i landet.

– Med Terje Søviknes i spissen, har de bastet og bundet oss gjennom å melde Norge inn i EUs tredje energiunion og tilsynsorganet Acer. Så skal de komme etterpå og late som at ikke noe av det har skjedd? sier Marhaug.

Rødt-leder: Marie Sneve Martinussen. Foto: Peter Mydske/Stortinget.

Krever at Oljefondet kvitter seg med Tesla-aksjer

– Vi har bedt om utsalg i over et år, begrunnet med det som nå er historiens lengste streik i Sverige, der Musk angriper fagforeningene og den nordiske modellen. Med alt som har skjedd i det siste, er det ikke til å forstå at Oljefondet ikke innser at Tesla-investeringen er dypt problematisk, sier Marie Sneve Martinussen til Børsen.

Rødt-lederen påpeker at både Tesla-eier Elon Musk og Oljefondets daglige leder Nicolai Tangen gjenkjenner «pengenes språk».

– Om de etiske vurderingene ikke er nok til å overbevise Tangen, bør han tenke over den økonomiske risikoen Tesla-investeringen er i ferd med å bli. Musk er uløselig knyttet til Tesla som grunnlegger, toppsjef og selve personifiseringen av selskapet, sier hun.

Elon Musk har blitt skarpt kritisert etter å ha gitt sin støtte til partiet AfD i Tyskland og andre europeiske høyreekstreme. Hans sosiale medie X etterforskes av europeiske myndigheter, som forsøker å begrense hat, desinformasjon og annet skadelig innhold i sosiale medier.

Annonse:

Hjelp oss å lage tidenes valgkamp!

Visste du at Stein Erik Hagen har gitt 14 millioner kroner i valgkampstøtte til partiene på høyresida? Rødt har ingen rike onkler som kaster millioner etter oss. Vi må i stedet stole på mange mindre bidrag fra medlemmer og sympatisører. Et rekordstort Rødt er mer nødvendig enn noensinne, både for å holde Siv og Erna utenfor regjeringskontorene og for å tvinge fram en ny kurs som setter vanlige folks interesser i førersetet.

Har du mulighet til å styrke valgkampen vår?
 Vipps: 557255 Konto: 1254.62.98858

Foto: Raymond Christoffersen

Hva skjer?

28. februar - 2. mars

Rødts landsmøte

Sundvolden Hotel, Buskerud.
roedt.no/landsmote-2025

8. mars

Den internasjonale kvinnedagen

Hele landet. roedt.no/8mars25

3. april

Rødts Allmøte live

Digitalt. roedt.no/allmote

5. april

Aksjonsdag for kontroll på krafta

Hele landet. roedt.no/aksjonsdag5april25

5. april

Rødts faglige konferanse

Kulturhuset, Oslo.
roedt.no/fagligkonferanse25

1. mai

Arbeidernes internasjonale kampdag

Hele landet. roedt.no/1mai25

Tips oss om aktuelle arrangementer!
 Send en e-post til brage@roedt.no.

Annonse:

Få første år med *Gnist* til kun 120 kr

Send sms med kodeord «Gnist»
 + din e-postadresse til 2090

Ordinær pris 395 kr

Tilbudet gjelder nye abonnenter

Annonse:

Nødhjelp til Gaza

Du kan støtte det livreddende arbeidet til Norwegian Aid Committee (Norwac) på kontonummer: 1506.99.02488 (merk donasjonen med «Nødhjelp Gaza») eller på vipps: 126863.

Annonse:

Ny videoserie om de virkelige verdiskaperne

Verdi- skaperne

I serien Verdiskaperne besøker Marie Sneve Martinussen og Mimir Kristjánsson ulike arbeidsplasser og møter dem som skaper de virkelige verdiene. Ny episode annenhver fredag!

Scan QR-koden med mobilen din for å se på Youtube

Bli medlem i Rødt!

Send sms med «Rødt [navn] [din e-post] [din adresse]» til 2090 eller se roedt.no/bli-medlem

fb.me/roedt

@rauddt

@stemroedt

Følg oss i sosiale medier for å oppdage mer om Rødt, få svar på det du lurer på og dele med vennene dine.

